

GULYABANI

1913

Hüseyin Rahmi Gürpınar 1864-1944

KİŞİLER

Muhsine Annesini babasını genç yaşta kaybetmiş ve komşuları tarafından evlendirilmiştir. Sarhoş ve ona sürekli eziyet eden kocasından kaçır ve ondan boşanır. Çeşitli evlerde çalışır. En son Yedi Çobanlar Çiftliği'nde, annesinin tanıdığı Ayşe Hanım tarafından oyuna getirilerek işe başlar. Hayatının en zor ve korkunç günlerini bu çiftlikte yaşamıştır. Hacı Hasan Efendi ile mutlu bir evliliği vardır.

Hasan Şehirli olan Hasan, Yedi Çobanlar Çiftliği ile ilgili etrafta dolaşan efsanelerin arkasındaki gerçeği öğrenmek için burada işe girer ve hakikati ortaya çıkarır. Muhsine'ye âşıktır ve yıllardır mutlu süren evlilikleri vardır.

Ruşen Arap olan Ruşen kadın, uzun yıllardır Hanımefendi'nin emrinde çalışmaktadır. Çiftlikte yemeklerden sorumludur. Dindardır ve perilerden, cinlerden çok korkmakta, ona tembihlenenler dışına çıkmamaktadır.

Çeşmifelek Kalfa Hanımefendi'nin evindeki temizlik işlerinden sorumludur. Cinler ve perilerle ilgili tüm söylenenlere inanıyor ve onu cinlerden koruyacak her türlü garip ritüeli gerçekleştiriyor. İhtiyar olan Çeşmifelek konuşmaları ile eski bir kibar konağında büyüdüğünü belli ediyordu.

Hanımefendi Zengin olan Hanımefendi'nin, yeğenleri yüzünden delirmiş olduğuna dair söylentiler yayılır ve kadın çiftliğe kapatılır. Sürekli huzursuz edilerek, korkutuluyordu.

ÖYKÜ

Muhsine Hanım'ın hikayesi Muhsine Hanım, çok iyi bir anlatıcı olmasından dolayı toplanan komşuları heyecanla onu bekliyorlardı. İstikle beklenildiğini bile Muhsine Hanım, söylediği saatten biraz sonra gelerek insanların onun gelmeyeceğini düşünüp telaşlanmasından hoşlanıyordu. O gün aralarına katıldığında gençliğinde yaşadığı çok kötü günlere dair bir hikâyeye anlatmaya başlar. Çocukların en hoşlandıkları hikâyeye olan Gulyabani'dir ve gerçekten anlattıklarını yaşamıştır.

Ayşe Hanım'ın iş teklifi Muhsine Hanım, sürekli içki içen, onu dövüp türlü eziyetler yapan kocasından kaçmış ve ondan boşanmıştır. Bir süre bazı zenginlerin evinde çalışır ve ona sarkıntılık yapanlar olur. Orada burada çalışırken ailesini tanıyan Ayşe Hanım onun için uygun bir iş bulunduğunu söyler. Aylık parasının çok bol olduğunu, temiz namuslu insanlarla olacağını ama tembihlediklerinden dışarı çıkmaması gerektiğini söyler. Göreceği şeylerin aslını merak etmemeli, elinde olmadan sezdiklerini dışarıya açıklamamalıdır. Eğer bunları yapar, gözlerine girmeyi başarırsa bir yıl sonra ev alacak parayı biriktirip oradan ayrılabilceğini anlatır. Muhsine, bu esrarengiz anlatım yüzünden türlü sorular sorar ama Ayşe Hanım, ona zarar gelmeyecek, güvenli bir yer olduğuna dair Muhsine'yi ikna eder.

Çiftliğe gidilen yol Ayşe Hanım ve Muhsine yola çıkarlar. Çok zorlu bir yoldur. Bir yerden sonra at arabası kiralarlar ve zaman zaman atı dinlendirmek için mola verirler. Yol neredeyse bir gün sürer. Çok uzak bir köye, oldukça uzak bulunan Yedi Çobanlar Çiftliği ıssız bir yerdedir. Arabacının, çiftliğin perili olduğuna ve evin hanımının cinlere karıştığına, delirdiğine dair duyduklarını anlatması ve bu kadar uzak yollardan ıssız bir yere gitmeleri Muhsine'yi korkutur. Vazgeçip dönmek ister, yol boyunca ağlar. Ayşe Hanım, gidip oradakileri gördükten sonra içine sinmezse beraber döneceklerine dair söz verir ve Muhsine'yi sakinleştirir.

Muhsine çiftlikte kalır Çiftlik bakımsızdır ve bazı bölümleri kullanılmıyor görünüyordu. Onları Çeşmifelek Kalfa karşılar. Onları çok iyi ağırlar. Muhsine sakinleşmiştir. Kalfaya işinin tam olarak ne olduğunu, ondan önce hizmetçi alınıp alınmadığını ve evin perili, cinli olduğuna dair söylentilerin

gerçek olup olmadığını sorar. Çeşmifelek Kalfa, çok ağır bir işi olmayacağını, kendisine yardım edeceğini, yemekleri Ruşen Kadın'ın yaptığını, evde ki çoğu odanın kullanılmadığını ve temizlenmediğini söyler. Onlardan başka kâhya ve bahçıvan gibi 2-3 erkek çalıştığını ama onlara sadece yemek verdiklerini ve namuslu insanlar olduklarını da ekler. Evin Hanımı ile ise o kesinlikle ilgilenmeyecektir. Periler ve cinler konusunda ise, bazı geceler patırtılar olduğunu ama kimseye zararları dokunmadığını söyler. Kırk senedir köşkte çalıştıklarını ve onlara bir şey olmadığını anlatır. Diğer iki hizmetçi ise terbiyesiz kadınlar olduğu için kalmalarına izin vermemişlerdir. O sırada Ruşen Kadın gelir ve Ayşe Hanım abdest almaya gider. Çeşmifelek Kalfa'da Ruşen'in işaretleriyle odadan çıkar. Ruşen Kadın, Muhsine'nin sorduğu sorulara direkt cevap verir. İki hizmetçinin cinler tarafından boğulduğu söylentisinin doğru olduğunu, hizmetçilerin cinleri saymadığından boğulduğunu söyler. Muhsine çok korkar ve hemen gitmek ister. Cinlerden çok korkuyordur. Durmak istemez. Ama Ayşe Hanım çoktan onu bırakıp gitmiştir. Ruşen Kadın da eve gelen kimsenin onlar izin vermeden gidemeyeceğini, ancak onu getiren kişiye teslim edebileceklerini söyler. Muhsine, taşlık kapıya gider ama kilittir. Orada çıkmayacağını anlar ve ağlar. Her şeyden korkuyordur.

Muhsine'nin çiftlikte ilk gecesi Kadınlar o gün nelere dikkat etmesi gerektiğini Muhsine'ye anlatırlar. Eşikten geçerken söylenecek sözler, cin musallat olursa okunacak dualar ve yapılabilecekler, cinlerin nelerden hoşlanmadığı gibi bilgilerdir. Bir de Muhsine'yi çok korkutan diğer bir zorunluluk herkesin ayrı odalarda tek başına uymasıdır. Yalvarıp yakarsa da kadınlar cinlerin böyle istediğini, aynı odada kalmalarına müsaade etmediklerini söylerler. Muhsine'nin ilk gecesi çok zor geçer. Odasının kapısı tekmelenir, gece vakti odanın içindelermiş gibi horoz, kaz, köpek ve ördek sesleri duyar. Yorgunluktan, korkudan sızır kalır. Sabah uyandığında döşeğinin kapının dibine götürüldüğünü, kapının kilidinin hala sürülü olduğunu görür. Döşek, yastık ve yorganı içinden çıkardığı yüklüğü kontrol eder, kimse yoktur. Artık cinlerin içeri girdiğine emindir. Ayşe Hanım'a beddualar okur.

Muhsine'nin, Hanımefendi'yi duyması Bir süre sonra Muhsine alışmaya başlar. Görevlerini yerine çok iyi şekilde getiriyor, kadınların da gözüne giriyordur. Herşeye dikkat ettiği için cinlerden korunduğuna da inanıyordu. Bir gün üst kattayken sesler duyar. Bu cinlerin, perilerin sesine benzemiyor, bir kadının sesine benziyordu. Merak duygusuna yenik düşer ve odalardan, geçitlerden dualarla geçer. Garip garip tekerlemeler söyleyen, onu rahat bırakmaları için cinlere, perilere kızan bir kadın sesidir bu. Evin deli hanımı olduğunu anlar. Kadın Gulyabani'ye söyleniyordu. Şevki ve Selim adlı kişilere, malına mülküne kondukları için kızıyordu. Garip garip tekerlemeler söyleyen kadın bir sınavdan da bahsediyordu. Muhsine, kimseye belli etmemek için hemen geri dönecekken ona seslenilir. Cinler onun da sınav yapılacağını, hazırlanması gerektiği gibi şeyler söyler. Korkudan bayılacak gibi olur.

Hanımefendi baygın bulunur Muhsine'nin kötü halini Çeşmifelek Kalfa ve Ruşen Kadın anlar. Muhsine, en sonunda dayanamaz. Duyduğu sesleri anlatır. Hanımın haline ne kadar üzüldüğünü, tek başına akıllı insanın bile orada çıldırabileceğini, ona yardım etmeleri gerektiğini söyler. Ruşen Kadın ve Çeşmifelek, Gulyabani geldiğinde yanına gitmelerinin ve yeni gelen hizmetçilerin de Hanımefendi ile ilgilenmesinin yasak olduğunu söyler. Evin beyi bu şekilde tembihlemiştir. Sonunda kimsenin bundan haberi olmayacağına karar verirler ve üçü birlikte kadının odasına giderler. Her taraf darmadağındır. Fakat kadın ortada yoktur. Her yeri ararlar. Gulyabani'nin onu yediğini ya da cinlerin, perilerin onu kaçırdığını düşünürler. Muhsine, o an kadının terliklerini fark eder. Yüklüğün önündedir. İçini açarlar ve kadının orada baygın şekilde yattığını anlarlar.

Muhsine'nin, Hanımefendi ile tanışması Kadın kendine geldiğinde aklı başında ve nazik konuşmaları ile dikkat çeker. Muhsine onun hiç de delirmiş olmadığını, o halleri ile cinleri, perileri idare etmeye çalıştığını düşünür bir an. Hanımefendi Muhsine'yi çok güzel bulur. Onun peri olduğunu zanneder. Muhsine, kadının üzerinde muska varken yanına gider ve peri olmadığını kanıtlar. Kadın, Muhsine'nin peri olup olmadığını anlamaya çalıştığı sırada bazı gerçekleri söylemiş bulunur. Her yıl cinler, periler bir hizmetçiyi adak olarak alıyorlardır. Ruşen ve Çeşmifelek Kalfa'yı beğenmediklerinden yeni bir hizmetçi almışlardır. Diğer iki hizmetçi ortadan kaybolmuştur ve onları boğduklarını düşünüyorlardır. Muhsine kadına çok ısırır. Onu yalnız bırakmak istemediğini söyler. Korku ile yaşamaktansa ölmeyi tercih ediyordur artık. Kadın koyun postu görünümlü, cam gözlü bir cinle konuşur. Anlamsız kelimelerdir ama ikisi anlaşılıyor. Yanında kimsenin kalmasını istemediğini, cinlerin herkesin yalnız kalmasını istediğini söyler. O sırada davul sesleri, rahatsız edici gürültüler duyulur. Cinler kızmıştır.

Muhsine, Hasan ile tanışır O gece Muhsine çok rahatsız edilir. Her zaman duyduğu sesler dışında bir cin ona manilerle aşkını ilan etmiş, koynuna girmek istediğini söylemiştir. Muhsine korkudan

yorganı dōşeęi kendine sımsıkı sarar ve istemedięini belli eder. Fakat cinlerden bazıları ona ařık olmuřtur. Peřini bırakmayacakları sōylenir. O sırada yūklükten Hasan isimli insan gōrūnūmlū biri ortaya çıkar. Ona yardım etmeye geldięini, onunla evlenmek istedięini sōyler. Muhsine, onun insan olduęuna inanmaz. Yūklükten nasıl girdięini sōylemesini ister. Hasan ise ilk gūnden būtūn sırlarını anlatamam diyerek konuyu geçiřtirir. Muhsine, Hasan'ın gōrūnūřundan ve ona tatlı sōzlerinden etkilenir. Onunla evleneceęini sōyler. Ama evlenmeden onunla yakınlařmayacaęını, kendisine yakıřmayacaęını anlatır. O sırada Hasan bir řey itiraf eder. İstese de yanına gelemeyeceęini, muskayı ve duvardaki Kur-an yazılı levhayı çıkarmasını ister. Muhsine, o an onun da cin olduęunu anlar ve verdięi sōzūn geçerli olmadıęını, bir cinle evlenemeyeceęini sōyler. Hasan, bu evde her kadının bir cini olduęunu ve onun da kendisi ile olacaęını sōyler. Cin artık sōz verdięi için asla ondan vazgeçmeyeceęini de sōyleyerek ısrarcı davranır.

Hasan ile Muhsine yūzleřir Sabah olduęunda Muhsine yūklūęu kontrol eder. Tūm eřyaları çıkarır, sert darbeler indirir ama dıřarıdan girilebilecek herhangi bir giriř olmadıęını gōrūr. Kafasında bir sūrū soru ile merak içindedir. İlk iř iftlikte Hasan isimli birinin çalıřıp çalıřmadıęını öğrenmek ister ve řanslıdır ki o gūn Hasan'ı gōrūr. Mutfakta çalıřırken duvarcı ustası ve dūn gece kendisine gōrūnen Hasan içeri girer. Çalıřma yapacaklardır. Duvarcı ustası dıřarıdan merdiven ister. Hasan yalnız getiremeyeceęini, bacım dedięi Muhsine'nin yardım edip edemeyeceęini sorar. Ruřen kadın izin verir. Bahçede aralarında konuřma geçer. Hasan gece odasına Muhsine'nin gōrūntūsünde biri geldięini, ona mahrem yerlerini gōsterip bařtan çıkardıęını anlatır. Muhsine'de olanları ona anlatır. Herkesin kendine çok benzeyen perileri olduęunu ve bařlarına gelenlerin, onların perilerinden kaynaklandıęını öğrenir. Muhsine, kendi perisine namussuz olduęu için çok kızar. Fakat Hasan ile ikisi periler aracılıęı ile de olsa birbirlerinden hořlanmıř ve etkilenmiřlerdir. Hasan onunla evlenmek istedięini sōyler. Muhsine'de buradan kurtulacaęına da sevinerek kabul eder.

Hasan ve řevki Bey'in kavgası Gece odasının kapısı alar. Muhsine yine cinler zanneder ama Hasan'ın sesini duyar. Hasan'ın gerçek olup olmadıęı konusunda emin olamaz. Hasan belinden tabanca ve koca kama çıkarır. Cinler onu rahatsız edince cinlerin hakkından geleceęini sōyler. Muhsine cinlere tabanca nasıl etki eder diye dūřūnuyordu. Hasan'ı da çok cesur bulmuřtur. Cinlerin sesleri duyulur. Hasan'ın perisi geldi ve Hasan'a da durumu kanıtlayacak diye dūřūnūr Muhsine. Hasan'ı dolaba saklar. Cin yūklūęūn oradan tatlı yakarıřlarla Muhsine'yi kucaęına aęıırıyordu. Gelen bu sefer katip kılında, İstanbullu bir peridir. Bu kōřkūn beyefendisi řevki Bey'in perisi olduęunu sōyler. Asıl beyefendi İstanbul'da oturuyordu Muhsine ondan hořlanmaz. Muhsine'nin gūzellięini duyuپ uzaklardan geldięini, onun olmadan gitmeyeceęini sōyler. Eęer onunla olamazsa Gulyabani gibi būyūmekle, Muhsine'yi ineęe çevirmekle tehdit eder. Muhsine ikna olmaz. Muskası olduęunu sōyler ama peri her periye muska iřlemeyeceęini sōyleyerek laf dinlemez ve kadının ūzerine atlar. Hasan o an dolaptan çıkar ve ūstūne saldırır. Dięer hizmetçilere yaptıkları gibi Muhsine gibi namuslu bir hizmetçiye zarar veremeyeceklerini, onu yalnız bırakmayacaęını sōyler. Cin, Muhsine'nin her gece çoktan bařka perilerle gerdeęe girdięini, geç kaldıęını sōyler. Hasan ona inanmaz. Perinin ūzerine atlar. Ama peri ıslık çalınca dōrt tane tūylū peri ortaya çıkar. Hasan hepsinin hakkından gelmeye çalıřsa da sonunda yenik dūřer. İki tane aslan gibi kardeři olduęunu, ūcūnū alacaęını sōyler ve Hasan'ı baygın řekilde yūklükten gōtūrler. Muhsin ūzūntūden periřan olur. Hasan'ı da boęduklarını dūřūnūr. Fakat Hasan'ın kardeřlerinin ondan intikam alacaęını sōylemesi, řevki Bey'in cininin tek bařına Hasan'ın hakkından gelememesi kafasını karıřtırır.

Muhsine ūlūmū kabullenir Sabah hep birlikte Hanımefendinin odasına giderler. ūzūntūden periřan olması, garip garip řeyler anlatması Muhsine'nin de perilere karıřtıęını dūřūndūrmūřtur. Hanımefendi onu okur. Muhsine tūm olanları anlatır. Ū kadın cinlerin bu gece de onun için geleceęinden, onu boęacaklarından emindir. O gūn ilk kez cinlere karřı gelip hepsi aynı odada kalırlar. Kızı yalnız bırakmamaya karar verirler. Uzun sūre hiçbir ses ve rahatsız eden bir řey olmaz. Fakat baykuř dōrt kez ūtmūřtur. Bu dōrdūnū de ūldūrecekleri anlamına geliyor. Cinler yine maniler eřlięinde onlarla konuřurlar. Sonrasında gūrūltūlerle, deprem gibi sallantılarla oda sallanır. Hanımefendi ve kalfa baygınlık geçirir. Dualar okurlar. Camdan bahçeye bakarlar. Aęaçların arasında tūylū tūylū cinler diziliyor, onların idamı için hazırlık yapıyorlardır. Gulyabani için de marř okuyorlardır. Muhsine her řey kendi suçu olarak dūřūndūęu ve Hasan'a olan ařkının gūcūyle Gulyabani'nin ilk lokması olmak için ūnde durur ve kımıldamaz.

Hasan, kadınları kurtarır Gulyabani gelir. Minare gibi boyu, kocaman kafası vardır. Hepsini yese, midesinde yine bořyer kalacak gibi gōrūnuyordu. Onlara gazabı ile ilgili korkunç řeyler sōyler ve odayı daha fazla sarsar. Muhsine kōřeye doęru kaar. Gulyabani pencereye yaklařır. Muhsine kendini kaybeder. Gulyabani'ye cinlere, perilere belalar okur, kōtū sōzler sōyler. Hasan'ı ūldūrdükleri için

söylemediğini bırakmaz. Kadınlar onun bu haline şaşırır ve acısından ne söylediğini bilmiyor diyerek Gulyabani'den özür diler. Fakat Gulyabani kararlı ve acımasızdır. Hanımefendi ise Zülfikar isimli palayı ve duvardaki Kur'an'ı çıkardıktan sonra Gulyabani'ye karşı gelir. Muhsine tam dışarı çekilecekken bir silah sesi duyulur. Gulyabani'nin sarığının yanından kurşun geçer ve duman çıkar. Gulyabani şaşırır ve etrafa bakınır. Gelen Hasan'dır ve Gulyabani'yi geri çekilmezse başından vuracağına dair tehdit eder. İkinci kurşunu atar ve Gulyabani'nin omzuna isabet eder. Gulyabani'nin canının yandığı belli olur. Tüylülerde emirle silah atmaya başlarlar. Adeta bir insan savaşı gibi oluyordur ve Muhsine şaşırır. Tüylülerden bazıları ölür, bazıları yaralanır. Bir şey yapacak halleri kalmaz. Muhsine Hasan'ın yaşıyor olmasına çok sevinir ve olayları anlamlandıramaz.

Olaylar aydınlanmaya başlar Hasan, tüm gerçeği anlatacağını ve hayatlarını cehenneme çeviren durumun komediden ibaret olduğunu iyice anlamaları için hepsini pencerenin önüne çağırır ve anlatmaya başlar. Gulyabani üstündeki kostümden sıyrılır. Ayaklarında ise Avrupa'da uzakları görmek için bazı çobanların ve cambazların kullandığı esaş isimli tahta bacaklardan vardır. Gulyabani'nin çiftliğin kâhyası Zekeriya Efendi olduğu anlaşılır. Kürklü cinlerden birisi de Şevki Bey'dir. Hasan kendilerini Yamyam, Gamgam gibi tuhaf isimlerle tanıtan ve koyun postundan ve cam gözlerden değişik ve korkunç cin kılığına giren diğer adamları isimleri ile tanıtır. Tüm o hayvan sesleri, davullar, değişik sesler hepsinin maharetidir. Odaların içinde küçük delikler olduğunu ve bu deliklerin boru gibi bir şeyle evin diğer odalarına bağlandığını, o sebeple odanın içindeymişçesine sesler geldiğini açıklar. Hanımefendi'nin odası bunlarla donatılmıştır. Yüklük de kontrol edilir ve dışarıdan bir giriş olduğunu ispatlar. İçeriden ise hiçbir şey fark edilmiyordur. Hasan, odanın iki tarafında boydan boya mıhlanmış parmaklıkları ve merdiven küpeştesine benzer iki direk gösterir. Bunların aynısı tavan arasında da vardır ve kadının odasında deprem yaratmak istediklerinde yukarıdan sırtlara yapışık odayı sallıyorlardır.

Hanımefendi'nin deli olmadığı anlaşılır Bahçeye çıkarlar. Hasan köylülere tüm olanları anlatır. Hanımefendi gayet zengin bir kadındır ve Şevki ve Selim adında, çapkın ve sürekli para yiyen yeğenleri vardır. Parayı rahat harcayamadıkları için Hanımefendi'nin deli olduğuna dair söylenti çıkarıp mallarını kontrol ederler. Bu köşkte anlattığı tüm hileleri tertip edip kadını delirdi diye köşke kapatmışlardır. Kadın aslında sağlıklıdır ama geceleri gelen sesler ve tuhaf görümlü şeyler onu zıvanadan çıkarmıştır. Akli dengesinin yerinde olup olmadığını tespit için zaman zaman heyet geldiğinde sorulan sorulara cinlerden, perilerden, minare büyüklüğünde Gulyabani'den bahsederek cevap veriyordur. Heyet şuurunun düzelmediğini düşünüyordur her seferinde. Yalnız kaldığında kadına saçma sapan tekerlemeler ezberletilip ölüm tehdidiyle ayda bir bunlardan sınava çekerlerdir. Hatta kadına goro goro diye bir dil uydurup onu bile ezberletmişlerdir.

Hasan'ın planı Hasan bu sefer de çiftliğe nasıl girdiğini, nasıl plan yaptığını anlatmaya başlamıştır. Kendini köylü olarak tanıtıp, çiftliktekilerin güvenlerini kazanan Hasan çiftlikte işe girmiştir. Çiftlik hakkındaki efsaneleri, dedikoduları duyup olayı anlamak ve çözmek istemiştir. Ona güvenince de Hasan'ı cin tayfasının içine sokmuşlardır. Çiftliğin âdeti eve gelen hizmetçilerin tehditle, korkuyla önce beyefendilerin koynuna girmesi, sonrada susmalarının mükâfati olarak öteki cinlere verilmesidir. Fakat öldürüldüğü söylenen diğer iki hizmetçiden haber yoktur. Hasan, soruşturma da bu kısımların ortaya çıkacağını söyler. Hanımefendi'yi kurtarmayı kafasına koyan Hasan, çiftliğe yeni hizmetçi olarak gelen Muhsine'nin namuslu ve temiz bir kız olduğunu anlayınca ilk önce onu korumaya karar vermiştir. Şevki Bey'in ve dört adamının onu Muhsine'nin odasından çıkardıklarında da tabancası ve kaması sayesinde ellerinden kurtulmuş ve çok iyi bildiği bahçenin bir yerinden kaçmış ve Gulyabani'nin geleceği günü bildiğinden köylüleri organize etmiştir.

Muhsine'nin hikayesinin sonu Suçlular hükümete teslim edilir. Hasan'ın kahramanlığı yakın köylerden de duyulur. Muhsine ile ikisine üç gün üç gece düğün yapılır ve hanımefendi ölene kadar onu bırakmazlar. Çeşmifelek kalfa ve Ruşen kadın çeyizleri en güzel şekilde hazırlanarak evlendirilirler. Hainler cezasını bulur ve hanımefendi ölünce Hasan ve Muhsine'ye fazlaca bir miras bırakır. Muhsine Hanım hikayesini bitirmiştir. Hasan Efendi onu almaya gelmiştir. Hala kocasıyla mutlu mesut yaşıyordu ve tutkulu ilişkileri için kendine özen göstermeye devam ediyordu.

TEMALAR

Batıl inanç Gulyabani romanı baştan sona birtakım hurafeler ile insanların dini duygularının nasıl sömürüldüğünü ve kandırıldıkları ile ilgili durumlar içeren bir romandır. Kötü niyetli kişilerin, insanların bu zaafından faydalanabileceği görülür. Her söylenene inanmamak gerektiğini ortaya koyar.

Gizem/Korku Korku teması romanda oldukça baskındır. Saf, cahil ve kolay kandırılan Muhsine, Hanımefendi, Çeşmifelek ve Ruşen gibi kadınlar gizemli ve fantastik durumlar oluşturularak korkutulur. Karakterlerin cinler, periler ve Gulyabani'nin korkusuyla katlandıkları ve boyun eğdikleri tuhaf, trajik durumların arkasındaki gerçekler hikâyenin sonunda ortaya çıkar. Gizemli görünen her durumun, olayın arkasında mantıklı bir açıklama vardır.

KARAKTER ANALİZİ

Muhsine (Namuslu)

Karakter Muhsine, okumamış ve kimsesizdir. Genç yaşında başına gelen türlü eziyetlere rağmen kocasını terk edip ondan ayrılabilmesi, korkusuna rağmen Hanımefendi'yi yalnız bırakmak istememesi durumlarından anlayabileceğimiz şekilde cesur ve güçlü bir kadındır. Evin cinler, periler ve Gulyabani tarafından kuşatılmış olduğuna saflıkla inanır. Bunda muhafazakar ve inançlı olmasının da etkisi vardır. Bakımlı, şakacı bir kadındır. Aynı zamanda namusuna düşkündür. İyi niyetli ve yardımsever tavrı hikâyenin sonunda maddi ve manevi olarak rahat bir yaşam sürmesine vesile olmuştur. Hikâye anlatma yeteneği olduğundan komşuları ve onların çocukları anlattıklarını dinlemeye çok heveslidir.

Aktivite Muhsine genç yaşta kimsesiz kalır, kötü bir evlilik yaşayıp ayrıldığı için zorlu günler yaşar. Kendini güvende ve mutlu hissetmediği evlerde çalışmak zorunda kalır. Hikâye ve masal anlatmayı, komşularına şakalar yapmayı sever. Kocasını Hasan Efendi ile aşk dolu, güzel ilişkileri vardır.

ÖRNEK ANILAR

Cesur/Güçlü Gulyabani, önce Muhsine'yi, sonrasında diğer kadınları cezalandıracağını söyleyip onları korkutuyor ve tehdit ediyordur. Muhsine, camdan dışarı doğru çekilirken çok korkmasına rağmen Gulyabani ve cinlerine teslim olmuyor, cesur bir şekilde onlara biat etmiyordu. "Hasan'ın ruhu, neredeyse kanatlarını aç ve yetiş. İşte sana geliyorum. Ruhum seninle göklere çıkacak... Bu köpeklere yalnız leşimi bırakacağım."

Şakacı/Bakımlı Muhsine komşuları ile çok iyi anlaşmaktadır ve mutlu bir evliliği vardır. Hikayelerini dinleyen çocuklardan biri onu kendi gözünden tarif eder. "Çocukluğumda, o zaman yaşı altmış geçkindi. Ama yuvarlıları ortalalarına doğru eğri büğrü olmuş porsuk kaşlarını sürmeyle gölgelendirmek alışkanlığında, hoppalıkta emekliye çıktıktan sonra bile hala ayak diriyordu. Kocasını Hasan Efendi'ye gönül okşayıcı görünmek istediğinden gelen bu hoppalıklarına karşı takılmadan kendilerini alamayan komşularına 'Kardeşler, virane evi gösteren biraz boya, biraz badana, biraz temizlik, derlik topluluktur...' diye karşılık verirdi. Onun etli vücuduyla romatizmalı kalçaları üzerinde sendeleye sendeleye of diyerek 'Bana da yer açık cadolozlar!' şakasıyla tandır başında yer alışı vardı."

Konuşkan/İyi anlatıcı Muhsine Hanım güzel bir anlatıcı olduğundan komşuları toplandığında hep onun hikayeler anlatmasını istiyor, söylediği saatte gelmezse katılmayacağından endişe ediyorlardı "Cuma ve Pazartesi geceleri, kışın Aksaray'daki evimizde bir boza partisi verilirdi. Partinin ruhu, en güzel konuşanı, an tatlı hikâyecisi Muhsine Hanım'dı. Hazır bulunanların hepsi, onun gelişini dört gözle beklerdik."

Kibar/ Muhafazakar/ Namuslu Muhsine, odasına giren Hasan'dan etkilenmiş ve onunla evlenmeyi kabul etmiştir. Fakat evlenmeden onunla yakınlaşmak da istemiyordur. Hasan'ın daha yakınına gelme isteğini reddeder. "Daha birbirimize karşı namahrem sayılırız. Evlenme kararımız verilmiş olmakla birlikte gene yabancı bir erkekle o kadar yakından görüşmek istemem. Kusura bakma. Bu isteğinde ısrar etme. Yanıma gelebilmekte sana engel olacak hiçbir şey yokken böyle izin istemek nezaketinde bulunuşuna teşekkür ederim."

Hasan (Cesur)

Karakter Hasan'ın batıl inançları yoktur. Yardımsever bir insan olarak, köyde adı duyulan çiftliğe gidip, oradakilerin güvenini kazanır ve Hanımefendi ile sonradan tanıştığı Muhsine'yi kurtarır. Yaptığı planlar ve başarılı olması akıllı ve gözü pek özelliklerini görmemizi sağlar.

Aktivite Hasan, okuma yazma bilen, şehirli biridir. Köyü sevdiği için zaman zaman dayısının bulunduğu köye gelip vakit geçiriyordu. Söylentiler üzerine yardım etmek ve işin aslını öğrenmek için çiftlikte işe girer. Muhsine ile birbirlerine aşık olurlar ve olayların aslı anlaşılınca evlenirler. İlerlemiş yaşlarına rağmen ateşli, aşk dolu evliliklerinin devam ettiği anlaşılmaktadır.

ÖRNEK ANILAR

Yardımsaver/Cesur Hasan, Muhsine'nin odasında dolaba saklanmıştı. Şevki Bey'in perisi olduğunu söyleyen ve onu rahatsız eden adamdan Muhsine'yi korumayı aklına koymuştu. "Peri, Muhsine'nin üstüne atlayınca Hasan kudurmuş bir kurt şiddetiyle saldırır. 'Bu lanetli çiftlikle birkaç kadının kanına girdiniz. Ama bunun kılına dokundurmayacağım. Alimallah bu batakhaneyi tek mil cin takımıyla birlikte yakarım. Bir tek kimse kurtulamaz. Senin de Tanrı huzuruna, ne bir mahkeme karşısına çıkacak yüzün yoktur. Şevki Bey'in perisi, haydi önüme düş de edebinle buradan çık. Bir daha da bu kadının odasında görünme.' diyerek Muhsine'yi korur.

Gerçekçi/Açıkgözlü Hasan, Şevki ve Selim'in oyununu ortaya çıkardıktan sonra çiftliğe topladığı köylülere açıklama yapar. "Ben şehirliyim. Okuyup yazmam vardır. Biliyorsunuz ki kır havası almak için arada köyünüzde bulunan dayımın yanına misafir gelirdim. Köyünüzü pek sevdim. Kardeşlerimle beraber oranın yerlisi gibi olduk. Öyle peri, cin, gulyabani masallarına inanmam. Bu köşkün şu yakınlar yayılan gariplikleri merakımı çekti. Gerçeği anlamak için çiftlik kâhyasına kendimi bir köylü gibi tanıtarak bir iş aradım."

Şevki Bey (Düzenbaz)

Karakter Şevki, alkole ve kadınlara düşkün, para harcamayı seven, düzenbaz bir karakterdir. Hanımefendi'yi korkutarak ve köşke kapatarak ne kadar acımasız biri olduğunu da göstermiştir. Zorla ve korkutarak hizmetçilerin koynuna girer. Çıkarları için her konuda sınır tanımadan yalan söyleyebilmektedir.

Aktivite Hanımefendi'nin yeğeni olan Şevki, kardeşi Selim ile Hanımefendi'nin paralarını rahatça yiyebilmek için onu deli gösterecek planlar yapar. Kardeşi ile dönüşümlü olarak çiftlikte bulunarak planlarının bozulmamasını sağlamaktadırlar. Hile ile evdeki hizmetçi kadınlarla birlikte olup, Hanımefendi'nin parasını rahat rahat harcamaktadır.

ÖRNEK ANILAR

Yalancı/Düzenbaz Şevki Bey, Muhsine'nin odasındaki yüklerden içeri girer ve ona aşık bir peri olduğunu, adağını yerine getirmesini söyler. Muhsine'nin onu reddetmesine, terslemesine rağmen tehditlerine devam ederek istediğini yalanlarla elde etmeye çalışır. "... Bu perili köşkün kanunu böyledir. Hep yeni gelen kadın hizmetçiler birer defa adak olarak kendilerini cinlere verirler."

Sefahat düşkünü Hasan, çiftlikte toplanan köylüye Şevki'nin gerçek yüzünü anlatır. "Bu Hanımefendi gayet zengin bir kadındır ama israftan hoşlanmaz. Bu zavallının Şevki ve Selim isminde iki yeğeni vardır. Bu beyler her zaman köşkte bulunmazlar. Pek düşkün oldukları sefahatle uğraşırlar. Tuhaf hal. Pek önemli bir sebepten dolayı olmalı ki biri burada olduğu zaman öteki mutlaka İstanbul'da kalır. Bu gece köşkte yalnız Şevki Bey bulunuyor. İkinin yokluğu sırasında buradaki cin dolabını kâhya Gulyabani Zekeriya Efendi gül gibi çevirir."